

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av avfallslagen

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av avfallslagen (RP 166/2025 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Miljöutskottet (MiUB 12/2025 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lag:

Lag

om ändring av avfallslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i avfallslagen (646/2011) 6 § 1 mom. 34 punkten, 48 § 1 mom. 11 punkten, rubriken för 48 a § samt 48 a § 1 mom., 48 b, 48 d, 48 e och 48 g §, 51 § 1 mom. samt bilagan, sådana de lyder, 6 § 1 mom. 34 punkten, 48 § 1 mom. 11 punkten, rubriken för 48 a § samt 48 a § 1 mom., 48 b, 48 d och 48 g §, 51 § 1 mom. och bilagan i lag 1096/2022 samt 48 e § i lag 799/2025, och
fogas till 6 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 714/2024 och 1096/2022, en ny 35 punkt och till 48 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1096/2022, en ny 12 punkt som följer:

6 §

Övriga definitioner

I denna lag avses med

-
- 34) *tobaksprodukter* tobaksprodukter enligt 2 § 1 punkten i tobakslagen (549/2016),
35) *nikotinpåsar* rökfria nikotinprodukter enligt 2 § 14 a-punkten i tobakslagen som förpackats i portionspåsar samt motsvarande nikotinpreparat för nikotinavvänjningsbehandling på vilka läkemedelslagen (395/1987) tillämpas.
-

Riksdagens svar RSv 149/2025 rd

48 §

Produkter och producenter som omfattas av producentansvaret

Producentansvaret omfattar följande produkter, oberoende av försäljningssättet, och producenter som yrkesmässigt släpper ut dem på marknaden eller säljer dem genom distansförsäljning direkt till användare:

- 11) fiskeredskap som innehåller plast, när producenten anses vara den som tillverkar eller importerar produkten,
- 12) nikotinpåsar, när producenten anses vara den som tillverkar eller importerar produkten.

48 a §

Producentens kostnadsansvar i fråga om vissa plastprodukter för engångsbruk och nikotinpåsar

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 46 § 1 mom. har följande producenter endast kostnadsansvar som överensstämmer med 48 b § för kommunala avfallshanterings- och uppställningsåtgärder:

- 1) producenter av våtservetter för personlig hygien och konsumentbruk som hör till plastprodukter för engångsbruk,
- 2) producenter av ballonger för konsumentbruk som hör till plastprodukter för engångsbruk,
- 3) producenter av tobaksprodukter med filter som hör till plastprodukter för engångsbruk och av tobaksfilter som hör till plastprodukter för engångsbruk,
- 4) producenter av nikotinpåsar.

48 b §

Producentens kostnadsansvar för vissa kommunala avfallshanterings- och uppställningsåtgärder

Producenter av i 48 § 1 mom. 6—10 punkten avsedda plastprodukter för engångsbruk och producenter av i 12 punkten i det momentet avsedda nikotinpåsar ska årligen ersätta de kostnader för avfallshanterings- och uppställningsåtgärder som produkterna orsakar kommunerna inom de områden som avses i 48 c § i enlighet med vad som föreskrivs i 2—5 mom. Ersättningen baserar sig på en fast årlig kostnad per invånare och fastställs enligt hur många invånare kommunen har den 31 december det år kostnaderna uppkommit.

Producenter av våtservetter som hör till plastprodukter för engångsbruk och producenter av ballonger som hör till plastprodukter för engångsbruk ska ersätta kommunerna för de kostnader som orsakas av att städa upp efter nedskräpning förorsakad av produkterna i fråga och av att transportera och behandla det uppstädade skräpet.

Producenter av nikotinpåsar samt producenter av tobaksprodukter med filter som hör till plastprodukter för engångsbruk och producenter av tobaksfilter som hör till plastprodukter för engångsbruk ska ersätta kommunerna för de kostnader som orsakas av att

Riksdagens svar RSv 149/2025 rd

- 1) ordna insamling, transport och hantering av avfall för att förhindra nedskräpning som orsakas av dessa produkter,
- 2) städa upp efter nedskräpning som orsakas av dessa produkter samt av att transportera och behandla det uppstädade skräpet,
- 3) ge information och råd som anknyter till de åtgärder som avses i 1 och 2 punkten och till förhindrande av nedskräpning.

Producenter av tobaksprodukter med filter som hör till plastprodukter för engångsbruk och producenter av tobaksfilter som hör till plastprodukter för engångsbruk ska dessutom ersätta kommunerna för de kostnader som orsakas av insamlingskärl avsedda för tobaksavfall. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. om att ersättningen grundar sig på en fast årlig kostnad per invånare ska producenten ersätta kommunerna anskaffningskostnaderna för sådana insamlingskärl avsedda för tobaksavfall som anses behövliga för att förebygga och minska nedskräpning enligt kommunernas faktiska kostnader.

Producenter av i bilagan avsedda förpackningar som hör till plastprodukter för engångsbruk samt producenter av muggar som säljs tomma till slutanvändarna och som hör till plastprodukter för engångsbruk ska utöver producentansvaret enligt 46 § 1 mom. dessutom ersätta kommunerna för de kostnader som orsakas av att

- 1) ordna insamling, transport och hantering av avfall för att förhindra nedskräpning som orsakas av dessa produkter,
- 2) städa upp efter nedskräpning som orsakas av dessa produkter samt av att transportera och behandla det uppstädade skräpet.

48 d §

Fastställande av ersättning som producenterna betalar till kommunerna

Den i 48 b § avsedda ersättning som producenterna betalar till kommunerna fastställs på följande grunder:

- 1) andelarna av den fasta årliga kostnaden per invånare för insamling av avfall, uppstädning efter nedskräpning samt information och rådgivning,
- 2) producenternas andel av de i 1 punkten avsedda kostnaderna för insamling av avfall och uppstädning efter nedskräpning,
- 3) varje i 48 b § avsedd produktgrupps andel av den producenternas kostnadsandel som avses i 2 punkten, beräknad utifrån avfallets och skräpets vikt, antal, volym, en kombination av dessa eller någon annan ändamålsenlig faktor,
- 4) producentens eller producentsammanslutningens andel av de produkter som har släppts ut på marknaden eller sålts genom distansförsäljning direkt till användare i Finland och en sådan andel av andra motsvarande produkter som kan anses vara skälig med hänsyn till producentens marknadsandel, oberoende av tidpunkten då produkterna släppts ut på marknaden.

Andelen av den fasta årliga kostnaden per invånare för information och rådgivning som avses i 1 mom. 1 punkten fördelas jämnt mellan producenterna av nikotinpåsar samt producenterna av tobaksprodukter med filter som hör till plastprodukter för engångsbruk och producenterna av tobaksfilter som hör till plastprodukter för engångsbruk. Varje producent eller producentsammanslutnings andel bestäms i enlighet med vad som föreskrivs i 1 mom. 4 punkten.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. om fastställande av den ersättning som producenterna betalar, fastställs den ersättning som avses i 48 b § 4 mom. för anskaffningskostnader

Riksdagens svar RSv 149/2025 rd

för insamlingskärl avsedda för tobaksavfall som producenterna av tobaksprodukter med filter som hör till plastprodukter för engångsbruk och tobaksfilter som hör till plastprodukter för engångsbruk betalar på basis av kommunernas faktiska kostnader och fördelas mellan producenterna i enlighet med vad som föreskrivs i 1 mom. 4 punkten.

Genom förordning av statsrådet utfärdas det närmare bestämmelser om

1) beloppet på den i 48 b § avsedda fasta årliga kostnaden per invånare samt hur beloppet ska fördelas mellan kostnaderna för insamling av avfall, uppstädning efter nedskräpning samt information och rådgivning genom att som grund använda de uppgifter om kommunernas kostnader som finns tillgängliga,

2) producenternas kostnadsandel enligt 1 mom. 2 punkten,

3) den fördelning av kostnader enligt produktgrupp som avses i 1 mom. 3 punkten.

En sådan förordning av statsrådet som avses i 4 mom. kan utfärdas för högst tre år åt gången.

48 e §

Ersättningsförfarande

För att vara berättigad till de ersättningar som producenterna betalar ska kommunen årligen senast den sista vardagen i maj lämna en utredning till Tillstånds- och tillsynsverket om de avfallshanterings- och uppställningsåtgärder som kommunen vidtagit under det föregående året och kostnaderna för dem. Av utredningen ska framgå

1) åtgärderna för insamling av avfall och för att ordna transport och behandling av insamlat avfall samt en uppskattning av de totala kostnaderna för dessa åtgärder,

2) åtgärderna för att städa upp efter nedskräpning och för att ordna transport och behandling av det uppstādade skräpet samt en uppskattning av de totala kostnaderna för dessa åtgärder,

3) antalet anskaffade insamlingskärl avsedda för tobaksavfall och kostnaderna för anskaffningen av dem,

4) informations- och rådgivningsåtgärderna i anslutning till tobaksprodukter med filter som hör till plastprodukter för engångsbruk och tobaksfilter som hör till plastprodukter för engångsbruk och det avfall som orsakas av dem samt en uppskattning av de totala kostnaderna för dessa åtgärder,

5) informations- och rådgivningsåtgärderna i anslutning till nikotinpåsar och det avfall som orsakas av dem samt en uppskattning av de totala kostnaderna för dessa åtgärder.

Tillstånds- och tillsynsverket beslutar om de ersättningar som ska betalas till kommunen utifrån det som föreskrivs i 48 b och 48 d §. I beslutet ska de ersättningar som betalas av varje i 62 § avsedd producentsammanslutning och producent specificeras enligt produktgrupp, och det totala beloppet av de ersättningar som ska betalas till varje kommun ska framgå av beslutet. Till beslutet ska fogas ett sammandrag som gjorts utifrån de utredningar som kommunerna lämnat och i sammandraget ska de åtgärder som kommunerna vidtagit och kostnaderna för dem beskrivas på ett allmänt plan. Tillstånds- och tillsynsverket kan fatta beslut utan att höra parterna, om inte det finns en särskild grund för hörande.

Tillstånds- och tillsynsverket kan avvika från grunderna för fördelning av kostnaderna per produktgrupp enligt en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av 48 d § 4 mom., om en producent eller producentsammanslutning visar att en produkt och produktgrupp till följd av förändrade förhållanden utgör en betydligt mindre andel av det insamlade eller uppstādade skräpet än vad grunderna för fördelning av kostnaderna enligt förordningen visar.

Riksdagens svar RSv 149/2025 rd

Producentsammanslutningen och producenten ska betala ersättningarna till Tillstånds- och tillsynsverket, som vidarebefordrar dem till kommunerna. Producenten ska betala myndigheterna för de kostnader som uttaget av ersättningarna och vidarebefordran av dem ger upphov till.

48 g §

Kommunens skyldighet att förhindra nedskräpning till följd av tobaksprodukter och nikotinpåsar

Kommunen ska ordna insamling av det avfall som orsakas av de tobaksprodukter som avses i 48 § 1 mom. 10 punkten i de områden som avses i 48 c § samt information och rådgivning om de produkterna och sådant avfall samt om de produkter som avses i 48 § 1 mom. 12 punkten och det avfall som orsakas av dem i enlighet med vad som föreskrivs i 51 §. Närmare bestämmelser om minimiantalet avfallskärl avsedda för tobaksavfall och om placeringen av dem samt om innehållet i informationen och rådgivningen får utfärdas genom förordning av statsrådet med undantag för information om återanvändbara alternativ.

51 §

Producentens informations- och rådgivningsskyldighet

Producenten ska informera om var mottagningsplatserna för kasserade produkter finns och om deras öppettider, de slag av avfall som tas emot där och annat som behövs för att mottagningen ska fungera. Producenten ska dessutom informera och ge råd om åtgärder som gäller minskande av avfallets mängd och skadlighet, återanvändning och förberedelse för återanvändning, om konsekvenserna av nedskräpning och om förhindrande av nedskräpning samt vid behov om de återanvändbara alternativ som finns för en produkt. Informationen och rådgivningen kan vara olika i fråga om olika produktgrupper. Producenten ska vid behov ordna informationsspridningen och rådgivningen tillsammans med kommunen och andra aktörer inom avfallshanteringen. Producentens informations- och rådgivningsskyldighet gäller inte i 48 § 1 mom. 10 och 12 punkten avsedda producenter.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Producentens kostnadsansvar enligt 48 b § i denna lag tillämpas på producenter av nikotinpåsar från och med den 1 januari 2027. För detta ska producentsammanslutningar eller i 62 § 2 mom. i den lag som ändras genom denna lag avsedda producenter lämna en i 101 § avsedd ansökan om godkännande för anteckning i producentregistret senast den 30 juni 2026.

På ersättningar som producenterna betalar för kostnader som kommunerna orsakas av avfallshanterings- och uppstädningståtgärder som vidtagits före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser i 48 b, 48 d och 48 e § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag samt den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av den 48 d § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

— — — — —

Riksdagens svar RSv 149/2025 rd

Bilaga

Följande förpackningar är sådana plastprodukter för engångsbruk som avses i 48 b § 5 mom.:

1) livsmedelsförpackningar, det vill säga kärl såsom lådor, med eller utan lock, som används för livsmedel som

- a) är avsedda att konsumeras direkt på plats eller avhämtade,
- b) vanligtvis konsumeras direkt ur behållaren, och
- c) är färdiga att konsumeras utan tillagning, kokning eller uppvärmning eller annan ytterligare beredning,

2) förpackningar eller omslag av ett flexibelt material som innehåller livsmedel som är avsedda att konsumeras direkt ur förpackningen eller omslaget utan ytterligare beredning,

3) dryckesförpackningar med en kapacitet av högst tre liter, det vill säga kärl som är avsedda för vätskor, till exempel dryckesflaskor inklusive korkar och lock samt kompositdryckesförpackningar inklusive korkar och lock, men inte dryckesbehållare i glas eller metall med korkar och lock som är gjorda av plast,

4) andra muggar än sådana som säljs tomma till slutanvändarna, inklusive deras korkar och lock,

5) tunna plastbärkassar.

Som livsmedelsförpackningar enligt 1 punkten betraktas inte tallrikar, dryckesförpackningar som avses i 3 punkten eller sådana förpackningar och omslag av flexibelt material som avses i 2 punkten.

Helsingfors 5.12.2025

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare